

sikre nødvendig fødevarerhjælp, at sikre nødvendig eksportkredit og at sikre særlig gunstig adgang til lån fra IMF og Verdensbanken.

Regeringen er enig i den tankegang, der ligger bag WTO-beslutningen, og jeg synes også, jeg vil gøre opmærksom på over for ordførere fra Venstre og De Konservative, at dette er altså også et element i tidligere beslutninger. Det er på dette område sådan, at liberalisering er et skridt i den rigtige retning, men liberalisering alene gør det ikke; der skal en målrettet bistandsindsats til samtidig. Det er sådan, den danske regering ser på sagen.

WTO har arbejdet på opfølgning af beslutningen fra 1994. I Singapore bliver der fremlagt anbefalinger fra dette arbejde, og de anbefalinger kan vi tilslutte os fra dansk side. Jeg vil også gerne sige, at det er regeringens holdning, at handelspolitikken i det hele skal udformes under hensyntagen til større fødevarerikkerhed og med særlig hensyntagen til de mindst udviklede lande. Det ligger jo i klar forlængelse af traditionel dansk ulandsbistand.

Og så i øvrigt om forholdet mellem miljø og handel. Der har været en komité i arbejde, komiteen netop om miljø og handel inden for WTO. Her nåede vi ikke, som jeg sagde det i min tale, de ambitiøse mål, som vi havde sat os, men der blev dog vedtaget et sæt foreløbige konklusioner fra det såkaldte CTE, WTO's Komité for Handel og Miljø. Vanskeligheden ved at nå længere, end vi gjorde, lå især i udviklingslandenes massive modstand, men alligevel finder vi fra regeringens side, at vi har nået noget. Der foreligger et sæt konklusioner. Havde der ikke gjort det, skulle vi starte helt på bar bund, og konklusionerne vil være et nyttigt udgangspunkt for arbejdet efter Singapore-konferencen.

Men der er også i sig selv vigtige, gode ting i de foreløbige konklusioner – værdifulde signaler vil jeg kalde dem. Jeg vil nævne et par af dem.

For det første slås det fast, at handel og miljø begge er vigtige og bør være gensidigt støttende med henblik på at nå en bæredygtig udvikling.

For det andet at samarbejdet mellem WTO og miljøaftaler er værdifuldt og skal tilskyndes, og at analysearbejdet vedrørende sammenhængen mellem handelsprincipper og miljøpolitiske principper skal fortsætte. Her i disse mystiske formuleringer ligger, at arbejdet med at indbygge forsigtighedsprincippet skal fortsætte.

Endelig siger man, at velkonstruerede øko-mærkningsordninger kan være velegnede, effektive miljøpolitiske instrumenter til at tilskynde udviklingen af mere miljøbevidste forbrugere.

Og endelig slås det også fast, hvad jeg synes er vigtigt principielt, at markedsadgangsmuligheder er væsentlige i et forsøg på at hjælpe udviklingslande med at opnå de ressourcer, der skal til, for at de kan gennemføre passende udviklings- og miljøpolitikker.

Alt i alt vil jeg sige ikke et gennembrud i CTE-arbejdet, men nyttige fremskridt, som kan have betydning i det videre arbejde.

Jeg skylder også at gøre et par bemærkninger til hr. Jørn Jespersen om Codex Alimentarius. Codex er et FN-organ under FAO og WHO. Hovedopgaven for denne Codex Alimentarius er at fastsætte globale fødevarerstandarder. Sammenhængen til WTO er udelukkende den, at visse WTO-aftaler henviser til fremme af anvendelsen af internationale standarder, herunder de standarder, der er fastlagt i Codex Alimentarius. Det er altså vigtigt at slå fast, at der ikke er nogen institutionel sammenhæng mellem WTO og denne Codex, og WTO har ingen indflydelse på de beslutninger, der træffes i Codex vedrørende Codex Alimentarius.

Jeg vil også godt gøre et par bemærkninger om forsigtighedsprincippet i WTO ud over det, jeg allerede har nævnt. Vi har faktisk kæmpet en brav kamp fra regeringens side for at bringe forsigtighedsprincippet på banen i WTO. Det er blevet mødt med ganske betydelig skepsis og modstand, og i EU-kredsen har der været den opfattelse, at det ville være ødelæggende – på nuværende tidspunkt i hvert fald – at fremføre krav vedrørende forsigtighedsprincippet.

Men ikke desto mindre lykkedes det på EU-udenrigsministermødet i juli at opnå enighed om, at forsigtighedsprincippet indgår i EU's forberedelser af Singaporekonferencen. Vi har da også kunnet konstatere stigende tilslutning, når dette spørgsmål har været drøftet. Det synes jeg giver grund til en vis optimisme med hensyn til at få arbejdet om dette intensiveret i de kommende år.

Et par bemærkninger om åbenhed. WTO-aftalen åbner udtrykkeligt op for øget åbenhed, og det er en meget vigtig landvinding i forhold til GATT. Der er sat en proces i bevægelse. Der er derudover allerede vedtaget nogle retningslinjer for forholdet til NGO'erne, som er tydelige fremskridt.